

USPOMENE NA LJUDEVITA JONKEA, LÚJU

 z Mostara* u Zagreb došao sam oko 1. listopada. Upisao sam se na Filozofski fakultet 6. listopada 1925., a istoga se dana upisao na isti fakultet i Lujo. Naravno, nismo se tada ni poznavali: ja iz Mostara, on iz Karlovca.

Glavni predavači bili su nam Stjepan Ivšić, Dragutin Boranić i Branko Vodnik. U ono vrijeme bilo je devet profesora koji su pripadali Demokratskoj (ili Samostalnoj) stranci, a došli su na položaje nezakonito, bez izbora dotadašnjih sveučilišnih profesora Filozofskog fakulteta. Glavni protivnik toj devetorici bio je S. Ivšić, koji je uspio, kad je Stjepan Radić došao na kratko vrijeme u beogradsku Narodnu skupštinu, odnosno kad je postao ministar prosvjete, pa je ovu devetoricu svrgnuo s položaja. Žao nam je svima bilo Vodnika jer je lijepo predavao, a spetljan je bio u neke afere sa studenticama, pa je morao odstupiti. Koncem drugog semestra otrovao se, a na hrvatsku književnost došao je Franjo Fancev. (Dobar je bio profesor, ali je uglavnom predavao kajkavsku književnost, a imao je i govornu manu. „Račlao“ je kad je govorio pa nam je to smetalo.)

Prva su nam poznanstva bila odmah u prvom semestru, a naše društvo na Filozofskom fakultetu, na Slavističkoj grupi, bili su: Lujo, Mile Ratković, Josip Stošić, Berislav Grgić, Josip Bogner, Josip Vrana i ja. Josip Hamm bio je godinu stariji, a bezgranično je radio. Čini mi se da nije nimalo znao za rasonodu. Krešimir Georgijević isto je bio naš drug, ali ni on nije imao vremena za rasonodu pa je prvi od 120 studenata slavista završio studij koncem mjeseca lipnja 1929., dok smo Lujo i ja diplomirala 8. listopada 1929.

Prve školske godine stanovao sam privatno. Odmah na početku druge godine studija stanovali smo Lujo i ja u Đačkom domu kod Botaničkog vrta, u jednoj sobi. Od toga vremena i bolje smo se poznavali i drugovali. I Ivšićeva i Boranićeva predavanja savjesno smo posjećivali, a posebno smo Ivšića cijenili.

U Domu smo učili, a radili smo i u Sveučilišnoj biblioteci. U sobi smo radili dosta ozbiljno, a ja sam redovno i kahvu pio. Mati mi je često slala slatkiša i suhih smokava, a i mljevene kahve. Služili smo se špiritušom, a kasnije smo nabavili i električno kuhalo.

Ja sam volio kazalište, pa sam posjećivao svaku operu i po nekoliko puta, operetu samo po jednom, a drame sam posjećivao vrlo često.

Još dok sam bio na prvoj godini studija, počeo sam surađivati u Jugoslavenskoj njivi koju je uređivao pok. Vodnik. Davao mi je redakcijsku kartu za kazalište, pa

* Tekst je pisan 1980. Neke će riječi suvremenom čitatelju biti neobične (*kahva, serdžada, aščinica* i sl.), međutim valja ih prihvatiti kao stileme koji pomažu doživljaju vremena o kojem A. Nametak piše.

sam kao gospodin sjedio u fotelji blizu scene. Isposlovali smo kao Udruženje slavista po 10 besplatnih karata za svaku dramu, a ja sam se o tome brinuo. Upoznao sam se s Batušićem koji mi je davao karte, ali, na žalost, bilo je slučajeva da ni 10 besplatnih karata nisam mogao podijeliti studentima. (I kad sam diplomirao i dobio posao u Sarajevu, odlazio sam u Zagreb na dramske premijere – dok se nisam oženio!)

Luju sam zatjecao kad bih došao iz kazališta kako uči (čita) pa bih i ja s druge strane stola ponešto učio. Kako sam po prirodi i po očevu odgoju bio uvijek religiozan, uzeo bih često Kur'an i za sebe čitao poneku stranicu. Lujo je to s udivljenjem gledao i morao sam mu nekada recitirati arapski tekst. Bio je zadivljen izgovorom arapskih riječi i pitao me kako se to može naučiti. Gotovo da nije vjerovao da sam ja u šestoj godini života znao čitati kur'ansko pismo s blizu tisuću tiskarskih znakova, a 28 glasova.

Isto tako obavljao sam ritualne molitve (nàmāz) na posebnoj serdžadi, što je on ozbiljno pratio, a da se nije nikada smijao ili omalovažavao.

Solidno je učio, a i iz srednje škole donio dobro poznavanje njemačkog jezika. On je još učio češki, a ja ruski (po jedan slavenski jezik bio nam je obligatan).

Kako je Lujo ranije dolazio u Dom, ranije je i spavao, a ja sam najviše učio od 23 sata do sahat iza ponoći.

Naravno, on bi se ranije i probudio, donio mlijeko i četvrt kruha, što bismo bratski podijelili. Nekad se ja ne bih ni probudio, pa bi on uzeo sud s mlijekom i počeo mi kapati mlijeko u usta. Jednom sam se i potukao s njim, ali on je bio jači i po licu mi prolio mlijeko. Bio sam se rasrdio na nj, ali tko da se srđi na onakvu dobričinu. Nasmijali smo se i pomirili.

Igrali smo često šah, a on je bio vrlo dobar šahist. Na nekoj simultanki s velemaistorom Laskerom izvukao je remi. Čudio sam se kako Lujo legne na krevet i igra sa mnom na slijepo šah. Ja gledam s oba oka i potežem svoje i njegove figure po šahovskoj ploči. Nekad bih namjerno pomaknuo figuru da bi je Lujo mogao dobiti, a on bi odmah rekao: „Vrati potez! Zar ne vidiš da ću ti uzeti figuru?“

Čak smo i preko ljetnih ferija igrali šah. Svaka dva-tri dana išlo je moje pismo ili dopisnica njemu i njegov potez meni. Uvijek je na početku bilo: „Ja sam, hvala Bogu, dobro i zdravo...“ a on mi se pomalo i narugao: „A zašto uvijek hvala Bogu?“

U svagdašnjem govoru ispravljao sam mu akcent kad god bi pogriješio. Bio mi je zahvalan i rekao mi da, bez ustručavanja, ispravljam krivi akcent. I slušao je kako sam govorio. Bilo je to malo i poteško, jer do Karlovca doseže pomalo i čakavski akcent, a govorni je jezik u ogromnoj većini kajkavski. Štokavci su bosanski doseljenici koji brzo utonu u kajkavštinu.

Ne znam u kojoj sam prigodi čuo da je na nekom Slavističkom kongresu ili nekom drugom sastanku na Ohridu održao Lujo govor, pa mu je neki srpski profesor

rekao da se vidi da je Jonkeov profesor Ivšić naučio rođenog kajkavca dobrom štokavskom govoru. Jonke je tada rekao da je njega Alija Nametak naučio štokavski govor i naglasak.

Koncem druge godine studija išli smo na ekskurziju od Sušaka, Krka, Senja, Šibenika, Hvara, Splita, Dubrovnika i Kotora, preko Herceg-Novoga, Mostara i Sarajeva do Zagreba. Izašao sam iz vlaka u Mostaru, jer je bio zaključen četvrti semestar, a drugi studenti išli su dalje. Slikali smo se svugdje gdje smo došli, a na svim svojim slikama bio sam izdignute glave.

U Dubrovniku smo plivali od Gradske plaže do Lokruma. Bio je tu Lujo, Taća Ilić (ako sam dobro napisao), neki mladić Bibica (brat naše kolegice Marije, Dubrovčanke), a možda je još tko bio u toj skupini uza me. Snažno smo plivali, a ja nisam imao kupaće gaće, nego obične kratke bijele gaće. Plivali smo i usput razgovarali, a taj Bibica je, sasvim nehotice, govorio kako magistrat ne da da se pliva iz luke do Lokruma, jer ima morskih pasa, a oni lete na bijelo. Kad sam to čuo, oduzele su mi se i noge i ruke, pa me je Lujo vukao za kosu, dok sam se osvijestio i oporavio pa dopliva do Lokruma.

Vratio sam se barkom, a Lujo i Bibica vratili su se plivajući. Mislim da je još bilo nekoliko kolega pa svi ne bi mogli stati u čamac i ja sam sâm doplovio. (Lujo bi donedavna, kad sam već izgubio onu mladičku kosu, dohvatio mi kosu i rekao: „Sad te ne bih imao za što tegliti da te dovučem do obale“.)

Lujo je imao dva strica popa: jedan je bio katolički, a drugi protestanski. Jednom mi je kazivao da je kod onog protestantskog bio na večeri, a da je bio i jedan pop iz Njemačke. „Naučio me je da ne presavijam listove u knjigama i da ne pravim magareće uši na stranicama knjiga.“

Ja sam već u prvoj školskoj godini pisao i objavljavao pjesme u časopisima (1926.). U Jugoslavenskoj njivi pisao sam i ekavski, jer je to bila nekakva moda, a i ideja Skerlićeva. Osim u Jugoslavenskoj njivi, nisam nigdje pisao ekavski. Surađivao sam i u Vijencu (urednik: Ivan Nevistić).

Pisao sam i prozu, a Lujo je bio hladan na moje pisanje. Tek negdje u 6. semestru, na natječaj Suvremenika počeo sam pisati prozu, pod naslovom Podne. On je zagledao u moje pisanje na stolu i nekako nepotpunim rečenicama ocijenio kao da je to dobro. U ljeto 1928., na strogo obavljenom tajnom natječaju, dobio sam drugu nagradu, koja se sastojala od boravka na luksuznoj lađi i vožnji od Dubrovnika do Kotora, od Kotora do Splita i od Splita do Dubrovnika, s punom opskrbom, i 600 dinara za vozarinu I. klasom od Mostara do Dubrovnika i nazad. Ja sam se, naravno, vozio III. klasom, a poveo sam i brata Abdurahmana do Dubrovnika, jer nije nikad bio u Dubrovniku, ni uopće na moru.

U Splitu sam bio kad je umro Stjepan Radić, pa su nastali neredi i ja se odmah sutradan vratim kući. Bilo je to 8. VIII. 1928.

Luji sam odmah javio da sam dobio nagradu od Savremenika. Čestitao mi je kao da sam dobio prvu nagradu. Prva nagrada pripala je Kolarevoj Brezi. Dr. Ivo Politeo, predsjednik DHK, inače advokat, rekao mi je, kad smo se osobno upoznali, da sam trebao dobiti prvu nagradu, ali nisu smjeli otvoriti kovertu sa šifrom, a kako sam ja poslao priču i šifru iz Mostara, bojali su se u žiriju da nagrađenik ne bude koji hercegovački Srbin, pa sam ja došao na drugo mjesto. Ja sam ipak i onda i sada mislio da je Breza daleko bolja od moje proze Podne.

Novi sistem (beogradskog) filozofskog fakulteta za polaganje ispita bio je po stupnjevima C, B, A. Lujo je glatko prolazio, a ja sam pao iz Povijesti i Francuskoga.

Ljeto sam provodio na Rotimlju i bavio se više lovom nego učenjem. Pisao sam i sa sela Luji i hvalio se lovačkim uspjesima, a on me je prekoračio što ne učim povijesti.

Francuski sam dosta dobro znao, ali Skok je bio strah i trepet za studente. Na ispitu sam prevodio neki tekst iz 16. stoljeća, i sve je glatko išlo, ali kad u tekstu dođe riječ *archevêque* ne znadijah što je to i dobih negativnu ocjenu.

Povijest sam znao također dobro. Šišić je preda mnom srušio trojicu studenata, a pitanje je bilo o bunama u svijetu i o Seljačkoj buni. Govorio sam glatko desetak minuta, Šišić je pozitivno klimao glavom, a onda najednom, kao da mi je netko istru-gao mozak iz lubanje, zašutjeh. Šiško reče da ćemo se vidjeti na sljedećem roku.

Lujo je već druge godine instruirao čak srednjoškolce. Zgodan je bio slučaj s materom jednog učenika kad je rekao da treba govoriti s njezinim suprugom. Ta dama se malo zabezegnula što je Lujo upotrijebio riječ „suprug“. Ispustila je dijete iz sobe i pitala Luju, zar se može upotrijebiti riječ „suprug“ i „supruga“. Je li to nepristojna riječ? Ona je mislila da je suprug onaj koji se pruža uz ženu, a supruga ona koja se pruža uz muža. Lujo joj je objasnio da su supružnici oni koji se upregnu u bračni jaram, zajedno žive i zajedno rade.

I kako smo se jednoga dana upisali Lujo i ja, tako smo jednoga dana i diplomirali. Bile su onda tri ocjene: 1. Zadovoljava, s odlikom, 2. Zadovoljava i 3. Ne zadovoljava. Lujo je dobio prvu ocjenu, a ja srednju.

Molba za namještenje u bilo kojoj srednjoj školi u Jugoslaviji bila mi je nakon 3 mjeseca odbijena. Ona je ministar prosvjete u Beogradu postavljao sve profesore i nastavnike u Jugoslaviji.

Prošla je gotovo godina da sam dobio državnu službu, a i za to treba da zahvalim Luji.

Istina, bio sam zaposlen od 9. veljače 1930. u Sarajevu kao urednik porodičnog muslimanskog lista Novi behar, s honorarom od 1000 dinara mjesečno (i besplatna soba). List je bio skroman sadržajem, pretplatnici nisu bili uredne platiše pa se jedva životarilo.

U takvoj situaciji pisao mi je Lujo negdje krajem ljeta 1930., da je sarajevska Državna srednja tehnička škola raspisala natječaj za profesora hrvatskog i francuskog jezika. Natječaj je bio izvješten na oglasnoj ploči Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Lujo je to vidio i odmah me upozorio. Uputio sam molbu Ministarstvu trgovine i industrije i dobio suplentsko mjesto u toj srednjoj školi u Sarajevu.

Do 1939. bio sam privremeno nesposoban za vojnu službu, a Lujo je bio u vojnoj službi u Sarajevu. Nešto ga se iz Sarajeva ne sjećam, dok su Mile (Ratković) i Joža Stošić služili vojni rok u Sarajevu. Viđali smo se često, ali se sjećam da je Lujo bio jedno vrijeme u vojnoj bolnici u Mostaru. Kako sam i ja bio tada u Mostaru, javio mi se kartom iz Mostara, a ja sam njega posjetio u bolnici i pozvao ga da mi dođe u roditeljsku kuću. Došao je jednog zimskog popodneva i ostali smo dugo i večerali zajedno, a bio nam je jedno vrijeme drug i moj otac, koji je bio hodža i nosio uvijek bijelu ahmediju. Lujo je s ocem našao zajednički jezik. Ako se dobro sjećam, Lujo je imao neku nezgodu s nogom pa se liječio u Mostaru.

Jednom sam Luji rekao da bih volio otići u Karlovac i posjetiti ga doma (dok smo bili studenti). „Ne, nipošto“, – odrešito mi je rekao – i više nisam to spominjao, a Ratkoviću sam išao u Karlovac i bio mu gost tri dana. Mislim da je Lujo tada imao maćehu, a vjerojatno i skućene stambene prostorije.

Lujo je dobio državnu stipendiju za studiranje češkog jezika i književnosti u Pragu.

Kad je nastupio *šestojanuarski režim*, bili smo obojica na IV. godini studija. Ali dok smo bili na III. godini, za vrijeme ljetnih ferija, pisao mi je Lujo da mu kupim u Mostaru revolver. To pismo mi je pisao glagoljicom. Kupio sam revolver s bubnjem, ali tek s dva metka.

Obradovao se, a zašto mu je trebao nisam ga ni pitao ni znao.

Kad su se počele grijati sobe u Domu, dobivali smo dnevno po jednu „kovu“ drva. Bilo je tu i malo debljih komada koji bi jedva stali u peć. Lujo je jednom, kad mene nije bilo u sobi, pucao u kladu, ali srećom nije se čulo ni odakle je došao pucanj. Bio je zadovoljan revolverom.

Bio sam vrlo nepraktičan jer sam čuvao svu poštu i onu možda od pola godine.

Jedne večeru pokucaše dva policajca na sobna vrata i odmah pokupiše sa stola moju poštu, a pitali imam li oružja. Oružja nije bilo ni u mene ni u Luje, koji je valjda već nekamo poslao revolver.

Istovremeno je bila premetačina sobe u kojoj je bio moj brat Abdurahman.

Lujo je ostao u sobi, a mene i Abdurahmana odveli su u policiju u Petrinjskoj ulici, gdje je bilo u velikoj sali na IV. katu oko četrdesetak studenata. Bilo je dosta živahno, ali ja sam naslonio glavu na stol i odmah zaspao. Malo prije ponoći prozvali su mene i Abdurahmana. Iza sna otišli smo u jedno predsoblje, gdje je brat ostao, a

ja ušao u sobu nekog šefa. Pošta je bila nedužna: najviše očevih pisama, a i jedno pismo mojega bivšeg profesora i narodnog poslanika Saliha Baljića, koji je bio jedno vrijeme i gradonačelnik Mostara. Čestitao sam mu na izboru za načelnika, a on mi se opširno zahvalio. To je pismo bio dokaz tome višem službeniku, kojega sam i inače otprije susretao jer je bio svake večeri po službenoj dužnosti u prvom redu kazališne sale, a i ja sam bio „i kuhan i pečen“ u kazalištu. Poznavao me je iz viđenja, a onda me je pitao što znam o „Reuniji“. Nisam znao što je to, a on mi je onda objasnio da je, u pogledu tadanje političke situacije među studentima, došlo do spajanja dviju studentskih grupa: Hrvatske seljačke stranke i Samostalne demokratske stranke. Ja sam bio u HSS, a nisam ni znao da je došlo do toga spajanja. To je izvršeno bez pitanja svih studenata članova tih dviju grupa. Dao mi je korespondenciju i pustio me u predsoblje.

Ni Abdurahman nije ništa znao o Reuniji, pa je i on oslobođen. I glagoljsko pismo sam dobio, a ne bi valjalo ni za me ni za Luju da je netko od službenih poznavao glagoljicu.

Na prvoj godini studija primao sam redovno mjesečno od oca 1000 dinara, a dobivao sam od Muslimanskog kulturnog društva Narodne uzdanice stipendiju od 800 dinara mjesečno. I uza sve to (a toliki novac je bila plaća gimnazijskog profesora) ostajao sam bez novca, nekad i prije kraja mjeseca. Lujo je imao stipendiju od 400 dinara, a ponekad bih od njega pozajmio novca, jer je znao gospodariti, a ja sam vazda bio šupljèdlan. Istina, prve sam školske godine stanovao u privatnim sobama (plaćao sam od 300 do 800 dinara mjesečno), dok je Lujo bio u starom đaćkom domu u Ilici, blizu Umjetničke akademije, gdje se plaćalo nešto manje od 100 dinara, a menza je bila oko 180 dinara mjesečno. Ja sam se opet hranio u muslimanskim ašćinicama, gdje sam plaćao od 450 do 600 dinara mjesečno, bez doručka.

Tri školske godine Lujo i ja bili smo zajedno u jednoj sobi, a kad mi je došao brat Abdurahman u Zagreb na isti studij koji sam i ja pohađao, s Lujom sam ostao i četvrtu godinu, a brat mi je bio u istom domu, ali s nekim drugim u sobi. Tek posljednja dva mjeseca IV. godine ostavio sam Luju i otišao u privatni stan.

Lujo i ja dopisivali smo se i dok je bio u Čehoslovačkoj i kasnije kad je bio na Sušaku i u Zagrebu. Preporučivao mi je čitati poznata djela iz svjetske književnosti. Čak mi je poslao i Krležina Petricu. To rijetko prvo izdanje Petrice Kerempuha negdje se zagubilo, pa mi je nekoliko puta pri susretu spočitavao nestanak te knjige.

Dok je Lujo bio u ČSR, a ja bio urednik *Novoga behara* u Sarajevu, slao sam mu po jedan broj. Bilo je i vrlo slabih priloga, ali što da se radi kad nije u ono vrijeme bilo dobrih pisaca koji su očekivali i honorar za suradnju. Jednom mi je u pismu poslao prijevod pjesme Jifi Volkera, da vidim kako se moderno piše socijalna poezija, pa je odmah objavih u *Novom beharu*. Odgovorio mi je da to nije baš pravi domet Volkerove poezije, a trebao sam ga pitati i za dopuštenje da pjesmu objavim.

(Čuvao sam njegovu prepisku, pa sam je nedavno poklonio Odjelu za književnost i teatrologiju JAZU u Zagrebu. Skoro su sve dopisnice djelomično oštećene jer su mi filatelisti kidali poštanske marke. Čini mi se da imam još negdje njegovih dopisnica i pisama.) Lujo mi je posvetio svaku svoju knjigu, svaki separat s potpisom.

Rano sam se oženio, a Lujo tek negdje 1940. ili 1941. Pisao mi je da mu je žena ing. kemije, a ja ga u pismu nazvao klipanom što nije napisao ime i djevojačko prezime njezino. U sljedećem mi je pismu napisao ženino ime i prezime, a gđa Nada je dodala da sam imao potpuno pravo: titulu je ženinu napisao, a zaboravio ime i prezime.

Kad sam prvi put po tom došao u Zagreb (svibanj – lipanj 1941.) pozvan sam na ručak mladencima. Stan im je bio u Deželićevu prilazu. Otišao sam u stan prije nego su mladi supružnici došli, a kućna pomoćnica me pustila u sobu, gdje sam malo i otkunjao do njihova dolaska. U sobi je bio jedan kauč, na sredini sobe stol, a iza stola, nasuprot kauču krevet.

Kad su mladenci došli i kad smo se rukovali, odmah mi je Lujo rekao da su „stolom rastavljeni od postelje“.

Kad god sam kasnije došao u Zagreb, bio sam gost kod njih (u Petrinjskoj ulici blizu MH).

Za vrijeme rata jednom sam bio u Zagrebu, ali na kratko vrijeme. Lujo me pozva da odemo u bolnicu da posjetimo Ratkovića. Nije mi se išlo jer sam se morao brzo vratiti u Sarajevo, ali me Lujo ipak nagovori pa ga odosmo posjetiti. Kad smo izašli iz bolnice rekao sam Luji da mi je drago što sam ga vidio, ali me je stid što mu nisam imao ništa ponijeti. „On više voli što nas je vidio, posebno tebe koji rijetko dođeš u Zagreb, nego da smo mu ne znam što donijeli. On je uostalom želudčani mučenik“.

Godine 1945. bio sam osuđen pa je prestalo naše dopisivanje, ali smo čuli jedan za drugoga. Jednom sam pisao „preko plota“ Luji da zna zašto sam suđen, a zašto osuđen. Pisanje je dopušteno jednom mjesečno najbližoj rodbini i to na dopisnoj karti. Pisao sam jednom tobože bratu Abdurahmanu, a adresirao sam: Ljudevitu Jonkeu (za Abdurahmana Nametka), Zagreb, Petrinjska (već se ne sjećam broja). Pismo je došlo Luji, koji je napisao nekoliko redaka na karti za odgovor, a karta je otišla u Mostar, odakle i odgovor.

Jednom mi je pisao i moj „hodža“ Stjepan Ivšić pa je žena smotala pismo i stavila ga na dno limene konzerve u kojoj je do vrha bio domaći bestilj. U pismu me moj Stipe bodrio da čuvam zdravlje pa ću izdržati.

Lujo i Mile Ratković ponekad su otkruli od svojih dohodaka i poslali pomoć mojoj ženi i djeci, pa i kad sam nakon devet godina i nešto više došao kući i javio se kartom Luji da sam na uvjetnoj slobodi, odmah mi je poslao tisuću dinara i na kupone napisao da popijem kahvu sa svojim Slihom.

Jednom sam šetao po zatvorskom dvorištu u Zenici kad mi donese poštar od Luje limenku punu „soljubl kofi“. To je onda bilo meni vrjednije, nego da sam u drugoj situaciji dobio tonu kahve.

Lujo mi je i u zatvor slao Jezik, pa sam se i ja, po izlasku, najprije javio Jeziku. Kako nisam imao građanskih prava, Lujo je htio da se članak objavi pod imenom Alija Rotimljić (jer sam dosta pisao o Rotimlji i provodio ljeta na njoj), a ja mu rekoh da sam ja i prije ponekad objavio članak i potpisao se A. H. Selmanović, na što je on odmah pristao. Naime, prezime naše porodice do dvadesetih godina prošloga stoljeća bilo je Hadžiselmanović, i tako je moj prvi članak objavljen u Jeziku pod starim našim prezimenom.

Mislim da sam nešto kasnije, ali prije 1960., počeo objavljivati i u drugoj publicistici ponešto pod prezimenom Nametak.

Lujo mi je i usmeno i pismeno davao podatke i savjete o ljudima i pojavama jer ja nisam dobro poznao svijet nakon dugog tamnovanja.

Njegova je zasluga da mi je Akademija (JAZU) objavila rad o Atlagićima u povijesti i narodnoj tradiciji i o rukopisnim rječnicima tursko-hrvatskosrpskog jezika.

Nije Lujo samo mene protežirao i pomagao mi, nego je i mome bratu dru Abdulrahmanu pomogao i predložio ga za redovnog profesora za književnost i kulturu jezika i općeg obrazovanja na Fakultetu za građevinske tehničare u Mostaru.

Bog zna koliko sam stvari zaboravio napomenuti, ali da pri kraju spomenem. Kad sam već objavio nekoliko boljih pripovijesti i novela, pitao sam Luju da li da jedan rukopis ponudim zagrebačkom Forumu. Lujo me je nagovorio da odmah rukopis pošaljem, ali je odmah intervenirao i kod Marijana Matkovića da dugo ne čekam na objavljivanje. Tako je i bilo. Stvar je brzo tiskana, a i kasnije je Lujo za svaku pripovijest natuknuo Marijanu da ne čekam dugo. A svaki put je Matković rekao Luji da je svaka pripovijest dobra, čak i vrlo dobra, samo, eto, nije prostor časopisa velik.

Posljednju mi je dopisnicu poslao prošle godine kada je Ajatolah Homeini slavio najveću (šiijsku) svetkovinu, prvih deset dana prvog meseca (muharrema) hidžeretske godine. Bila je to topla čestitka, iako to nije za nas Sunnije blagdan osim prvoga dana (tj. Nova hidžeretska godina). Poslije toga bio sam još jednom u Zagrebu, a upravo kad sam došao sa ženom na odmor u Dubrovnik, pročitah u Vjesniku Lujine osmrtnice.

Alija Nametak